

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze bakalářské práce

Živnostenské podnikání v právní úpravě a praxi

Michaela Gruberová

© 2015 ČZU v Praze

1. Souhrn

Bakalářská práce „Živnostenské podnikání v právní úpravě a praxi“ se zabývá živnostenským podnikáním a rozбором právní normy, která tuto činnost upravuje. Zlomek práce je věnován historickému vývoji živnostenského podnikání v ČR. Následuje rozbor jednotlivých pojmů, spolu s výběrem a popisem novel, které přispěly ke snížení administrativní zátěže kladené na podnikající osoby. Transformace živnostenského zákona přináší příznivější prostředí pro osoby, ohlašující živnost či žádající o koncesi. Během času byla zrušena celá řada povinností, kupříkladu dokládání výpisu z Evidence rejstříku trestů, oznamování změn, které jsou již zapsány v základních registrech a mnohé jiné. Služba Centrálního registračního místa představuje zásadní převrat v ulehčení oznamovacích povinností podnikatelů dalším úřadům. Praktická část je zaměřena na Živnostenský úřad v Pardubicích. Přibližuje metody a postupy práce při získávání oprávnění provozovat živnost z pohledu pracovníků úřadu. Obsahuje statistické údaje pardubického úřadu, které se týkají počtu a rozdělení živností. Sleduje počet elektronických podání a počty podání, která byla učiněna prostřednictvím Centrálního registračního místa. To znamená, že ohlášení či oznámení živnostenskému úřadu byla zaslána prostřednictvím formuláře JRF dalším orgánům státní správy - finančnímu úřadu, příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. Práce obsahuje i další měření, která vedou ke snížení zátěže. Jsou jimi údaje o počtech podání a z nich pak ty, které pracovníci registrace zpracovávají „na počkání“. Jde o způsob předávání vytvořených dokumentů ihned při návštěvě živnostenského úřadu. Výsledky měření jsou zpracovány za rok 2013 a 2014 včetně grafického znázornění. V souvislosti se snižováním administrativní zátěže podnikatelů byl vytvořen dotazník obsahující 11 uzavřených otázek. Metoda dotazníkového šetření byla sestavena dle nových skutečností, které mohou podnikajícím osobám přinášet užitek. Otázkou bylo, zda je těchto služeb dostatečně využíváno. Dotazníkové šetření probíhalo na Živnostenském úřadu v Pardubicích od 15. 11. 2014 – 15. 01. 2015. Složení respondentů sestávalo z 80 fyzických a 40 osob jednajících za právnické osoby. Výsledky šetření jsou spolu s grafickým znázorněním uvedeny v práci.

V další části je zmapován proces ohlášení živnosti „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“ v praxi. Následuje popis činností referentek živnostenského úřadu v Pardubicích, doplněný strukturovaným rozhovorem se dvěma z nich. V závěru jsou zhodnoceny výsledky jednotlivých měření spolu s výsledky dotazníkového šetření. Analýzou bylo zjištěno, že administrativní zátěž kladená na podnikající osoby je postupně snižována. Součástí práce jsou také nedostatky, které byly rozбором zjištěny

a navržena opatření, která by mohla přispět k dalšímu snižování zátěže osob podnikajících dle živnostenského zákona.

Klíčová slova: živnostenský úřad, živnost, podnikatel, živnostenské oprávnění, novela, administrativní zátěž

2. Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je rozbor právní úpravy zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje podmínky živnostenského podnikání v ČR. Popsat a zhodnotit vybraná ustanovení novel, která se zásadně zasloužila o snížení administrativní zátěže podnikatelů. Přiblížit činnost Živnostenského úřadu v Pardubicích. Ze statistických údajů a dotazníkového šetření blíže specifikovat názory podnikatelů a práci úřadu, který se v mezích zákona snaží o moderní přístup ke svým klientům. Upozornit na některé nedostatky, která si zaslouží upřesnění či návrh nových opatření.

Úvodní, teoretická část bude vycházet z analýzy a rozboru právních předpisů, odborné literatury a internetových zdrojů, které se zabývají problematikou živnostenského podnikání v ČR. Výchozím bodem analýzy bude zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů a jeho vybrané novely. Na základě studia dostupné odborné literatury a dalších zdrojů bude proveden výběr transformací zákona, které se podstatným způsobem zasloužily o snížení administrativní zátěže podnikatelů a osob, které do podnikání teprve vstupují.

Praktická část bude vycházet z dat získaných na Živnostenském úřadu v Pardubicích. Z dostupných zdrojů pardubického úřadu budou získány počty a rozdělení živnostenských oprávnění. Další měření povedou ke zhodnocení, zda podnikatelé využívají služby CRM a jak často jsou ochotni čekat na zpracování dokumentů vyplývajících z jejich podání. Získané údaje budou zpracovány a výsledky se v práci objeví ve formě tabulek spolu s grafickým znázorněním.

Metodou zjišťování spokojenosti a zlepšení služeb pro podnikající osoby bude dotazníkové šetření. Zaměří se na fyzické a právnické osoby podnikající v režimu živnostenského zákona. Celkový počet respondentů bude činit 120 osob. Dotazník bude vytvořen v papírové podobě a obsahem bude 11 uzavřených otázek se stanovenými odpověďmi. Respondent si vybere odpověď, která bude nejlépe vystihovat jeho názor. Podnikatelé, kteří navštíví registraci Živnostenského úřadu v Pardubicích, budou požádáni o vyplnění dotazníku. V případě nejasností se obrátí přímo na referentky oddělení registrace. Výsledný údaj ke každé otázce

bude zpracován ve formě tabulky spolu s grafickým vyjádřením a zhodnocením. Účelem dotazníkového šetření bude zjištění, zda se podnikajícím osobám snižuje, na základě novel živnostenského zákona a na základě zlepšování služeb živnostenských úřadů, jejich administrativní zátěž.

Další část se zaměří na ukázkou ohlášení volné živnosti českou fyzickou osobou v praxi. Uvedený postup zmapuje ohlášení od příchodu potencionálního podnikatele na živnostenský úřad, až po vydání živnostenského oprávnění. Závěrečný úsek práce vystihne problém, který v souvislosti s novelami živnostenského zákona, ovlivňuje práci referentek Živnostenského úřadu v Pardubicích. Za účelem kvalitního vyhodnocení proběhne rozhovor se dvěma pracovníci výše uvedeného úřadu.

3. Řešení zjištěných nedostatků

Existují nedokonalosti, které zbytečně zatěžují podnikající osoby. Takovým případem bývá moment, kdy podnikatel přerušuje živnost a hodlá se zapsat do evidence úřadu práce. Prostřednictvím živnostenského úřadu učiní oznámení o přerušení živnosti na ostatní úřady v rámci CRM. Bohužel musí poté navštívit příslušnou správu sociálního zabezpečení, aby mu vydala dokument potřebný pro registraci na úřadu práce. Je jím „potvrzení s uvedením údajů o době evidence OSVČ, výši a době důchodového pojištění“. Tato povinnost není jednoznačně sladěna se službou CRM. Podnikatel, i když oznámení učiní, musí tzv. „oběhat“ správu sociálního zabezpečení a úřad práce. Tento nedostatek by se dal vhodnou změnou legislativy upravit. Pokud by došlo k úpravě zákona o sociálním zabezpečení a zákona o zaměstnanosti a následnému propojení úřadu práce se správou sociálního zabezpečení. Potřebné doklady by pak bylo možné předávat elektronicky bez nutnosti návštěvy příslušné správy sociálního zabezpečení.

Účinnost poslední významné novely, kterou prošel, živnostenský zákon se datuje k 1. 1. 2015. Ta, mimo jiné, ruší podnikajícím osobám a odpovědným zástupcům povinnost, dokládat odbornou způsobilost, souhlasy majitelů se sídly a další, jsou-li originály těchto dokladů, zavedeny a zapsány v Registru živnostenského podnikání na kterémkoliv živnostenském úřadu v ČR. Nevýhoda této novely spočívá v nemožnosti použít písemnosti předložené podnikateli, případně odpovědnými zástupci před 01. 01. 2015 jako trvale platné. Živnostenské úřady archivují kopie výše uvedených dokumentů, ale využít je a vložit do programu RŽP jako trvale platné, nebylo novelou akceptováno. Tento nedostatek by mohl

být odstraněn tak, že uložené kopie dokladů v archivech živnostenských úřadů, by bylo možné využít a vložit do RŽP jako trvale platné dokumenty. Poté by celá řada osob nemusela pracně hledat a dokládat dokumenty, které již někdy v minulosti jakémukoliv živnostenskému úřadu v ČR předložila.

Živnostenský úřad v Pardubicích, z jehož činnosti vzešla data uvedená v bakalářské práci, se velkou měrou zaslouhuje o spokojenost svých klientů. Referentky registrace jednají s klienty a vydávají jim živnostenská oprávnění a další dokumenty. Vyřizují dotazy spojené s podnikáním a dotazy spadající do činnosti Jednotného kontaktního místa. Zprostředkovávají službu CRM a snaží se většinu podání podnikatelů zpracovávat „na počkání“. Tím šetří čas i výdaje podnikatelů a snižují náklady úřadu. Jejich práce je obtížnější v obdobích, kdy jednotlivé novely vcházejí v platnost. Stadium častých modifikací bývá náročné jak z hlediska zavedení změn do každodenních povinností, tak při přechodech na nové verze programů JRF a RŽP. Zde by mohly obtíže vyřešit pracovní verze nových programů, které by byly k dispozici ještě před účinností nového zákona. Pracovníci živnostenských úřadů by měli možnost seznámit se s novými aplikacemi včas a v praxi by pak nemuseli tápat.

Novely živnostenského zákona a činnost živnostenských úřadů, stále více přispívají ke snížení administrativní zátěže podnikajících osob. Nedostatky, které s sebou jednotlivé transformace živnostenského zákona přinášejí, tkví hlavně v tom, že podnikatelé nedokážou držet krok se zákonodárci a časté změny sledovat. Z toho pak plynou problémy, které je svým způsobem velmi zatěžují. Sledovat a přizpůsobovat práci nové úpravě není jednoduché pro pracovníky živnostenských úřadů, tím spíše pak pro podnikající osoby. Živnostenské úřady zmírňují tyto nedostatky tím, že se snaží podnikatele informovat všemi možnými cestami. Zpracovávají odpovědi na e-mailové dotazy, odpovídají na dotazy telefonické, osobní, popřípadě dotazy kladené prostřednictvím datových schránek. Alespoň částečné přispění k lepší informovanosti by mohlo být zřízení tzv. „**sekce novel živnostenského zákona**“ na internetových stránkách živnostenských úřadů. Zde by byly jednotlivé novely popsány a vysvětleno, jakým způsobem se podnikatelů dotýkají. Samozřejmě by informace musely být dostupné ještě před účinností každé transformace živnostenského zákona.

4. Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

1. HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon a předpisy související: s komentářem a příklady*. 12. aktual. a dopl. vyd. podle stavu k 1.7.2008. Praha: Linde, 2008, 319 s. ISBN 9788072017201.
2. HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon a předpisy související s komentářem*. 13. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 30.9.2012. Praha: Linde, 2013, 328 s. ISBN 9788086131979.
3. KAMENÍK, Petr. *Živnostenský zákon: zákon o živnostenských úřadech : komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xxvii, 376 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 9788074784712.

Právní normy:

1. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů
3. Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
5. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník